

Helle Scheele

Når barnets lyst skammes ud

De fleste af os kan nok godt blive enige om, at der er noget ganske særligt livgivende, inspirerende og glædesfyldt ved at se børn, der er opslugt af lystfuld virke-trang. Børn, der plasker i vandpytter, på stranden eller i svømmepøl eller på anden måde hengiver sig i leg, mens de griner, fjoller og klukker. Børn, der smovser og smasker af bare fryd over "farmors lækre pandekager" med sukker og syltetøj til op over begge ører, eller børn, der fokuseret og koncentreret, med stor lidenskab, graver i jorden for at samle regnorme med henblik på at nærstudere deres udseende, bevægelser og adfærd, osv.

De fleste af os har måske også stødt på voksne, som klager over, at deres hverdag er blevet for lidt lystfuld og livgivende. Voksne, som spørger sig selv, hvor lysten er blevet af. Hvordan kan vi værne om den barnlige, frydefulde, appetit på livet, eventyrlysten, videbegærligheden og skabertrangen som de fleste børn har en så naturlig spontan og umiddelbar adgang til? Kan vi voksne blive bedre til at anerkende og respektere børnenes lyst som en vigtig kilde til at blive klogere på livet omkring dem, så de kan blive bedre i stand til at bevare adgangen til lysten resten af livet uden at det skader hverken dem selv eller andre?

Idéen til denne klumme fik jeg, da jeg på en rejse oplevede en voksen sige til et barn, at det ikke måtte give lyd til nydelsen af mad i form af et frydefuldt "uhmmm!!" Hvorfor fratage et barn denne uskyldige nydelse med risiko for at barnet kommer til at koble lystfølelse med noget forkert og skamfyldt?

Ind imellem kan voksne komme til at reagere negativt på, når børn giver udtryk for lyst, f.eks. i supermarkeder, hvor børn (såvel som voksne) let fristes af de mange lækre ting og sager på hylderne. Måske siger den voksne noget i retning af: "Hvorfor kan man ikke have dig med i byen, uden at du skal tigge?". Barnet giver udtryk for sin lyst og kæmper for at blive forstået og for ikke at blive følelsesmæssigt underkendt. Den voksne reagerer spontant med irritabilitet, ud fra idéen om at barnet vil tigge, og dermed risikerer den voksne indirekte at signalere til barnet, at selve lysten er forkert og skamfuld. Egentlig er problemet jo ikke at barnet har LYST til noget, men rettere, at det ikke er muligt at indfri barnets lyst her og nu af forskellige økonomiske eller sundhedsmæssige årsager? Måske ville lysten kunne indfries en anden dag, et andet sted eller under andre omstændigheder, måske ikke, men alene at give udtryk for lysten er vel ikke problematisk? Når alt kommer til alt vil vi alle sammen – børn såvel som voksne – helst gøre ting, vi har lyst til så meget af tiden som muligt. Og hvis det kan lade sig gøre, uden at det skader hverken barnet selv eller andre, er der vel heller ikke noget i vejen med det? Det skamfulde optrin i supermarkedet ville måske kunne være undgået, hvis den voksne blot anerkendte barnets lyst til noget, efterfulgt af en lille forklaring om, hvorfor lysten desværre ikke kan indfries her og nu, men at den måske kan blive indfriet en anden dag eller på et andet tidspunkt. Det er altid rart, når der er håb.

For eksempel kunne forklaringen være noget i retning af: "Jeg kan godt forstå, du bliver fristet af de der lækre is. Du har fået alt for meget is i denne uge, men på næste lørdag, skal vi have gæster, og så får vi alle sammen is!". Det kan du glæde dig til!

Der er mange ting børn skal lære igennem livet, og jo yngre de er, jo mere gør de sig deres erfaringer ved at sanse sig frem i verden. Det lille barn, der river tapetet af, fordi det stritter så fristende ud fra væggen, tværer rosenbladene ud på for-tovet, fordi det laver flotte farvemønstre eller dufter så indbydende, plasker i vandpytter med det fine tøj på, siger "forbudte" ord for at gøre sig egne erfaringer med, hvad det mon i praksis betyder, når ordet anvendes. Barnet er ikke født med at vide, hvilke konsekvenser forskellige handlinger kan afføde. Det må de voksne henad vejen give barnet en chance for, under de bedst mulige vilkår, at lære ved at informere og guide barnet om, hvad der er acceptabel adfærd hvor og hvornår. Oven i købet gælder der jo forskellige "regler" forskellige steder, så som at man nogen steder må hoppe i sofaen og andre ikke. Det kan være svært at holde rede i, men med gode læremestre kan det læres efterhånden, uden at det at give udtryk for lyst risikerer at blive koblet til skamfulde følelser.